

EL LLENGUATGE

El subjecte sobreentès

En una llengua com és ara el català el subjecte del verb es pot sobreentendre i és, de fet, molt sovint sobreentès.

Això fa que algunes vegades, quan hom intenta, analíticament, resoldre amb perfecció sintàctica una determinada construcció, cerqui de representar explícitament, tant sí com no, el subjecte del verb, i si la seva anàlisi no és prou atenta, confonent-lo amb un complement, doni al capdavant a la seva construcció una solució errònia.

Quan es vol explicar la diferència entre el pronom datiu *li* i el conjunt pronominal *l'hi*, que té el mateix valor fònic, se sol recórrer a una construcció com *Li compro el rellotge o no l'hi compro?* És fàcil d'adonar-se, en aquesta construcció, que el pronom *li* representa un sol complement —*li* vol dir *a ell*— i que el conjunt *l'hi* és la unió de dos complements: *l'hi* vol dir *el rellotge a ell*. Si en la segona oració no volguéssim substituir el complement (directe) *el rellotge* pel pronom que li correspon, diríem: *Li compro el rellotge o no li compro el rellotge?* Anàlogament, *Li vaig dur el calendari i l'hi vaig ensenyar*. A partir d'aquests exemples tan senzills i, per tant, ben clars, aprenem fàcilment que la forma fonètica «*li*» s'ha d'escriure *l'hi* quan acompanya un verb que comporta no solament un complement indirecte o datiu sinó també un altre complement (directe) la designació nominal del qual (del masculí singular) hagi estat esmentada abans.

Però cal tenir sobretot en compte que aquest terme de l'oració que volem integrar en el conjunt *l'hi* sigui realment el complement directe del verb. Escriuríem, encara, *Li he de comprar un rellotge però m'hi he de mirar molt abans de comprar-l'hi*, en què *comprar-l'hi* equival a *comprar-li el rellotge*. Però, en canvi, hem d'escriure *Li ha deixat el rellotge tan brut que no sé pas com pot funcionar-li*, en lloc de *funcionar-l'hi*, tal com, obeint a una analogia indeguda o —tal com dèiem— a una anàlisi poc atenta, segurament escriuria algú. Efectivament: el grup nominal *el rellotge* no és cap complement de la perífrasi verbal *pot funcionar* sinó el seu subjecte. Per això escrivim *...com pot funcionar-li*, frase equivalent a *...com el rellotge pot funcionar-li*, és a dir, sobreentenen-hi *el rellotge*. Comparem, amb un canvi de persona gramatical, *...m'hi he de mirar molt abans de comprar-ME'L* i... *no sé pas com pot funcionar-me*.

ALBERT

Albert Jané